מאת מאיר תדמור

השבוע במשק

מס־הכנסה יקר מדי

● **יום שני, 11.5** — פרקליטות המדינה תגיש תביעות נגד גופים שהפרו את חוק ההגבלים העסקיים; בין הקרטלים שיועמדו לדין: איגוד המוסכים, ארגון בתי־הספר לנהיגה בצפון, „אגד" ו„דן", ואיגוד יצרני האופנה.

היום מתפרסם ב„הארץ" מאמר של עזרא זהר (פרופסור לרפואה, ראש מכון הלר בבית־החולים שיבא) על: „מס הכנסה — גזירה שיש לבטלה". המעניין במאמר זה הם הטיעונים והנתונים. וכך הוא אומר: „שכירים עניינם ב„נטו", ה„ברוטו" הוא עניינו של המעביד. מאחן שמס־הכנסה הוא הוצאה נוספת של המיפעל, הנכלל בתחשיב המוצר. היצרנים והסוחרים „מגלגלים" את המס על הלקוח. כלומר, זה מס עקיף. מס־הכנסה הוא גורם מייקר וכו". ב־1979 נגבו על־ידי מס־הכנסה 10 מיליארד שקל, מהם 4.2 מיליארד משכירים. שליש מאלה מועסק על־ידי הממשלה, הרי שלגבי חלק זה, מס־הכנסה הוא העברה מכיס לכיס. הגבייה בפועל היא על כן 8.6 מיליארד שקל. במחירים של השחורות והשרותים שקונה הממשלה כלול מרכיב מס־הכנסה ששיעורו כ־1 מיליארד שקל, לכן הסכום הריאלי שנגבה הוא 7.6 מיליארד שקל. בשנת 1979 היה סיבסוד האשראי והייצוא 8.6 מיליארד שקל. מסתבר שהתמיכה ביזמים, בתעשייה וכד' גדולה מהסכום הנגבה ריאלית על־ידי מס־הכנסה."

והמסקנה היא: „מס־הכנסה לא זו בילבד שאינו מכניס כספים לממשלה, אלא שהממשלה מפסידה בפועל בגינו." את התגלית הזו גילו הסעודים כבר מזמן, והראייה: בסעודיה אין מס־הכנסה. גם בכווית אין.

● **יום שלישי, 12.5** — ארנסט יפת, יו"ר מועצת המנהלים של „בנק לאומי": מדיניות האשראי, המוכוון והחופשי, הנהוגה עתה מובילה לדרך ללא מוצא; קיימת מגמה של ירידה בשיעור החיסכון.

האוצר נמנע מלעדכן את סכומי המס שמשלמים בעלי הרכב הצמוד (מנהלים ופקידים בכירים).

בבורסה: עליות מתונות במניות ועליות בצמודים.

● **יום רביעי, 13.5** — מערכת הבנקאות הבינלאומית מוכנה להעמיד לרשותנו אשראי מעבר לסכומים שאנו מוכנים לקחת — דברי ארנון גפני, נגיד „בנק ישראל".

הכנסת אישרה את חוק חברת הטלפונים בקריאה ראשונה, בקולות הקואליציה והאופוזיציה. (הקשר הטלפוני פעל). ועוד חוק אישרה הכנסת, שיאפשר ל־180 אלף מישפחות לרכוש את הדירה הממשלתית שבה הם גרים בדמי שכירות מסובסדים.

האוצר מציע לכל היצואנים פיצוי עבור ההפרש בין שינוי השער לבין עליית המדד על־ידי ביטוח שער.

בבורסה: שוב עליות מתונות במניות. מגמה מעורבת בצמודים.

● **יום חמישי, 14.5** — סיבסוד ההון וחוויתור על מיסים, שניהם על חשבון המדינה, הגיעו ל־20% מהתפוקה הלאומית בשנת 1980.

בבורסה: ירידות מתונות במניות. בצמודים יציבות.

● **יום שישי, 15.5** — בעיתון ערב הנמכר בבוקר, כתוב שהמדד יעלה ב־8% (בילבד). ב„קול ישראל", בחדשות של שעה 2.00, הודיע דובר הלישכה לסטטיסטיקה על עליית המדד של אפריל ב־10.7%. הוא יודע מה שהוא אומר. עובדה: שר־האוצר, יורם אריזור, אמר בליל שבת כי מדד אפריל מצביע על בלימת האינפלציה בתחומים רבים והעלייה בו משקפת בעיקר שינויים עונתיים... גם הוא יודע מה שהוא אומר. אז למה המדד לא יורד?

● **יום ראשון, 17.5** — היום מתחיל סיבוב ההוזלות החמישי של שר־האוצר, הוזלו מזגנים — גם לרכב, משקאות קלים, בירה וקטנועים. פסנתרים לא. מנכ"ל האוצר, הפרופ' עזרא סדן, אמר בשבת לטלוויזיה, כי „מחוץ למיבצע ההוזלות צריך לעשות עוד משהו." מה?

בבורסה: ירידות תלולות במניות. עליות בצמודים.

מיסים

כמה שווה אפס?

הרבה מאוד, על פי המחשב של מס־ערך־מוסף. מישרדי מע"מ נוהגים „לשלוח אישורים שנתיים לעוסקים שדיווחו ושילמו המס במועד, גם חשנה חונפקו אישורים כאלה." וממשיכה ההודעה הממוחשבת של מע"מ: „האישור השנתי לא הונפק לך היות ובחשבונך רשומה יתרה בסך הנ"ל ואו לא דיווחת בהתאם למועדים כפי שנקבע בחוק.

להשומת לבך אם האישור השנתי לא יהיה ברשותך עד 15.4.81, יופעלו נגדך אמצעי גבייה לרבות עכוב שחרור טובין, הטלת עקולים ואף תשלת הגשת תביעה פלילית. הנך מוצא לנכון גם להסב שימת לבך להוראות החשב הכללי של הממשלה שעל פיהן לא יתקשרו משרדי ממשלה עם עסקים שאין ברשותם אישור שנתי בר תוקף.

כדי למנוע נקיטת אמצעים אלה הנך מתבקש לסור מיד לתחנת מס ערך מוסף לשם הבהרת המצב האמור ותיקונו על מנת שיינתן לך האישור השנתי."

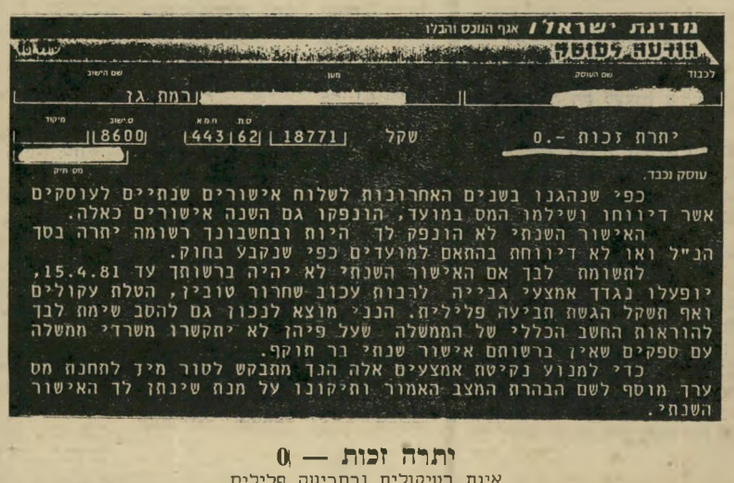

יתרה זכות — 0

איום בעיקולים ובתביעה פלילית

מכוניות

מגיפת העתיקות

לאיזה מכוניות אין ביקוש? לכל המכוניות בעלות מנוע בנפח עד 1300 סמ"ק, משנות הייצור האחרונות. המכוניות החדשות בנפח מנוע זה הוזלו. אלה שבר־שותם מכוניות משנות הייצור האחרונות לא מוכנים לקנות חדשות, כל עוד המחירים שיקבלו עבור מכוניותיהם נמוכים יחסית.

מה מחפשים? יש ביקוש גדול למכוניות במחירים של עד 35 אלף שקל. מה אפשר לקנות במחיר זה? מכוניות מכל השנתונים, עד 1972, פרט לאמריקאיות גדל שוב.

לינקולן משנת 1946
1600 מטר על ליטר

מחפשים מכל המודלים והשנתונים, עם מיזוג־אוויר, הגה־כוח, בקיצור: עם נוחיות מירבית, לקראת הקיץ.

גם מכוניות בינוניות, בנפחי מנוע שבין 1400 סמ"ק ל־2000 סמ"ק, מבוקשות. מחירן הוא 80—70 אלף שקל. ביקוש יש גם לג'יפים ומכוניות פתוחות — לצעירים הרוצים „להשוויץ" בקיץ. ביקוש רב יש גם לרכב מסחרי — הוא נחטף, ההיצע קטן.

שיגעון חדש ירד על המדינה — שיגעון העתיקות. כל מכונית אירופית שמלאו לה 25 שנה, או אמריקאית מלפני 1948, לעתיקה תחשב. חבורה הולכת וגדלה של משוגעים־לדבר מחפשת עתיקות, והם מוכנים לשלם כל מחיר, ויש להם במה לשלם.

תוכנית חיסכון חדשה מוצעת לחובבי רכב בילבד: קנה מכונית ישנה בזול, חכה 15—10 שנים, עד להפיכתה לעתיקה ואז... לא יהיה כדאי למכור. ערכה יעלה משבוע לשבוע.

עסקים

המחוך יקבל 3.5 מיליון דולר

עיסקת־ענק, הגדולה ביותר שנעשתה מעולם, בין שניים מענקי התקילה הפינגנסית של וול־סטריט, נחתמה לאחרונה. אמריקן אכספרס" (המחזור ב־1980: 5.5 מיליארד דולר) ו„שירסון, לוב, רודס", הברוקר השני בגודלו בארצות־הברית (מכירות 1980: 653 מיליון דולר) הסכימו להתמזג. תרומתה של „אמריקן אכספרס" לעיסקה היא — 19.7 מיליארד דולר בנכסים מהמחאות־נוסעים, יותר מ־12 מיליון לקוחות, מחזיקי כרטיס־אשראי, 44 אלף עובדים ב־1,000 משרדי נסיעות ו־77 סניפי בנק ומישרדי־השקעות ברחבי תבל. ועוד אחזקות שונות: החל בטלוויזיית־כבלים וגמור ב־חברות־ביטוח. תרומתה של „שירסון" למיזוג היא: 500 אלף לקוחות, 11 אלף עובדים ב־270 סניפים בכל רחבי תבל ו־8 מיליארד דולר נכסי קרנות שונות.

המיזוג, אחרי שיאושר על־ידי השילטונות בארצות־הברית, יבוצע בדרך של החלפת מניות.

המתווך בעיסקה, בנקאי בשם לואיס, יקבל עבור שרותיו כ־3.5 מיליון דולר.

אגב, שתי החברות פועלות בארץ; „שירסון" באמצעות „שירסון־כלל".

הבורסה

20 מיליארד שקל

השבוע (11.5—17.5) שוב היה יריון. עולים ויורדים, עולים ויורדים עוד יותר, חוץ, כמובן, ממניות הבנקים. המאפיינים — עצבנות, חוסר מעורבות של הציבור הרחב, ירידות גדולות, עליות מתונות. לאן הלך הכסף הגדול שכולם חזו שיגיע לבורסה? חלקו הגדול הלך, וממשיך ללכת, למישרדי הנסיעות. מחצית עם ישראל נוסעת לחו"ל. החלק האחר הלך למניות הבנקים. עד לפני חודשיים, בזמן השפל, החזיקו הבנקים כמחצית ממניותיהם, שערכן נאמד היום בכ־20 מיליארד שקל. הבנקים מכרו את כל הסחורה. זוהי, בלי ספק, הצבעת אמון במניות הבנקים. הבנקים תפסו עניין זה מהר מאוד והקימו קרנות המתמחות במניות הבנקים. האם זה בטוח? עד לבחירות, בטח, לאחר מכן יש תיקווה.

מה לעשות?

הבורסה תמשיך לתפקד כרגיל. מי שרוצה לעשות כמה שקלים מהצד, שיחכה לרגע המתאים. כאשר הירידות תהפוכנה כמה מניות לאטרקטיביות במיוחד, יעשה „גיחה" קצרה וחזרי שללו בתיקו. משקיעים סולידיים ימשיכו להחזיק במניות הבנקים, בעיקר הגדולים, ובצמודים. יש להיזהר מסיפורים ומשמועות. ראו מה קרה לפני שלושת שבועות למניות „אתא". אלה שקנו הפסידו תוך שבועיים 30% מכספם. מהו הלקח? (א) אל תאמין לשמועות. (ב) עם עזר וייצמן, מפקד חיל־האוויר לשעבר, כדאי אולי לטוס. (ג) אם איזנברג מוכר, הוא יודע למה.

הנפקה של „מגור"

הנפקה מעניינת מאוד הוצעה לציבור בשבוע שעבר. ההנפקה של „מגור", חברת העוסקת בשרותי־רכב. היא מעניינת בשל כמה סיבות: ההנפקה קטנה יחסית, לקהל הוצעו בסך־הכל מניות ב־4.6 מיליון שקל; המניות הן רגילות; ההנפקה היא רק בסוג אחד של מניות, בערך נקוב של 0.1 שקל המניה. להלכה ניתן להשתלט על החברה בקלות, אך החלק הכי מעניין הוא ניהולה הפיננסי. אך לפני זה יש לציין, שערכה של ההנפקה הוא בסך־הכל כשני־שלוש מערכו של „בית מגור", בו שוכן כבוד מרכז החברה.

ועכשיו החלק המעניין ביותר: עיקר הכנסותיה של החברה הוא מדמי מינוי שנתיים של מינוייה, המשלמים מראש, לשנה. סכומים אלה נרשמים בספרי החברה כהתחייבויות. את הכסף עצמו משקיעה החברה בצמודים. הרווח האינפלציוני מהצמודים הוא של החברה, ואינו חייב במס דמי המינוי המקוריים הם, כאמור, התחייבות שחלקה חופף להכנסה, עם ההוצאה השוטפת. התוצאה: במאזן מופיע הפסד, אך הרווחים הם גדולים. וכל זה בהתאם לחוקי המס.

דפוסים:

מדוע הם פושטים רגל?

בשנה האחרונה הגיעו לכינוס נכסים (לשון עדינה לביטוי הגס: פשיטת־רגל) כמה מן הדפוסים הגדולים באיזור תל־אביב. למה? בעיקר משום שנוסף על הצרות הרגילות שחיו מנת חלקם, כמו עודף עובדים, קשיי מימון מחוסר הון ומשקיעים, ציוד חדיש שנוצל רק בחלקו, ניהול גרוע, אשראי מתקצר של ספקים לעומת אשראי ענק ללקוחות, היתה עוד צרה, ושמה תחרות פרועה — לא על טיב, אלא על מחיר. הרצון לנצל את המכונות החדישות ככל האפשר (ובצדק), אולם במחירי הפסד (שלא בצדק, אך מחוסר ברירה), גרם לתופעה חסרת־תקדים: דפוסים שונים היו מציעים במיכרזים הצעות מחיר, שהשתווה למחיר העלות. העיקר להמשיך ולגלגל, להמשיך ולהחזיק את הראש מעל למים. התוצאה: אי־עמידה בהתחייבויות. תוצאת־לוואי: כונסי־הנכסים, עורכי־דין ורואי־חשבון עושים חיים.